

Notat
om
tilvalg af menneskehandelsdirektivet

1. Baggrund

I Stockholm-programmet er det bl.a. anført, at Det Europæiske Råd finder det nødvendigt at styrke og forbedre forebyggelsen og bekæmpelsen af menneskehandel, og Det Europæiske Råd opfordrer i den forbindelse til vedtagelse af ny lovgivning om bekæmpelse af menneskehandel og beskyttelse af ofre.

Den 29. marts 2010 fremsatte Kommissionen derfor et forslag til direktiv om bekæmpelse af menneskehandel. Formålet med direktivforslaget var at sikre en yderligere tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning i forhold til den gældende rammeafgørelse på området. Direktivet bygger på Rådets rammeafgørelse 2002/629/RIA, Europarådets konvention om indsatsen mod menneskehandel, samt FN's protokol om handel med mennesker, herunder særligt kvinder og børn.

Direktivet blev vedtaget af Europa-Parlamentet og Rådet den 5. april 2011 som direktiv nr. 2011/36/EU om forebyggelse og bekæmpelse af menneskehandel og beskyttelse af ofrene herfor, og om erstatning af rammeafgørelse 2002/629/RIA (menneskehandelsdirektivet).

Direktivet blev vedtaget med hjemmel i Traktatens artikel 82, stk. 2, og artikel 83, stk. 1, og er dermed omfattet af Danmarks retsforbehold. Danmark deltog således ikke i vedtagelsen af direktivet, ligesom direktivet ikke er bindende for eller finder anvendelse i Danmark.

Direktivet erstatter Rådets rammeafgørelse 2002/629/RIA i forhold til de medlemsstater, der deltager i direktivet.

Direktivet indeholder ikke regler om gensidig anerkendelse. Danmark kan således – uanset retsforbeholdet – ensidigt vælge at gennemføre regler svarende til direktivet.

I forarbejderne til lov nr. 275 af. marts 2012 om ændring af straffeloven (Udvidet definition af menneskehandel) er det anført, at dansk straffelovgivning bringes i overensstemmelse med direktivet. Lovændringen indebar, at definitionen af menneskehandel i straffelovens § 262 a blev bragt i overensstemmelse med direktivets definition heraf, således at udnyttelse af strafbare handlinger blev føjet til de former for udnyttelse, der indgår i straffelovens § 262 a. Endvidere blev strafferammen i straffelovens § 262 a forhøjet til 10 års fængsel. Endelig blev sager om menneskehandel undtaget fra kravet om dobbelt strafbarhed i straffelovens § 7, stk. 1.

2. Menneskehandelsdirektivet og dansk ret

2.1. Genstand

Artikel 1 fastslår, at direktivet fastsætter minimumsregler for afgrænsningen af forbrydelser og sanktioner i forbindelse med menneskehandel. Det indfører endvidere fælles bestemmelser under hensyntagen til kønsperspektivet med henblik på i højere grad at forebygge denne form for kriminalitet og beskytte ofrene herfor.

Direktivet er således et minimumsdirektiv, og medlemsstaterne kan derfor bl.a. vælge at kriminalisere i videre omfang, end direktivet kræver. Medlemsstaterne vil derfor f.eks. også kunne opfylde direktivets krav om kriminalisering af bestemte handlinger ved en mere generel kriminalisering, som bl.a. omfatter de pågældende handlinger.

Bestemmelsen indeholder ikke i sig selv forpligtelser for medlemsstaterne og giver derfor ikke anledning til lovgivningsmæssige overvejelser.

2.2. Strafbare handlinger

2.2.1. Efter *artikel 2, stk. 1*, skal medlemsstaterne træffe de nødvendige foranstaltninger til at sikre, at følgende forsætlige handlinger er strafbare:

Rekruttering, transport, overførelse, ydelse af husly til eller modtagelse af en person, herunder udveksling eller overdragelse af kontrol over de pågældende, ved trusler eller ved brug af magt eller

andre former for tvang, ved bortførelse, ved bedrag, ved svig, ved misbrug af magt eller udnyttelse af en sårbar position eller ved, at der ydes eller modtages betaling eller fordele for at opnå samtykke fra en person, der har kontrol over en anden person, med henblik på udnyttelse.

I *stk. 2* defineres en sårbar position som en situation, hvor den pågældende ikke har noget reelt eller acceptabelt alternativ til at finde sig i misbruget.

Efter *stk. 3* skal udnyttelse mindst omfatte udnyttelse af andres prostitution og andre former for seksuel udnyttelse, tvangsarbejde eller tvangstjenester, herunder tiggeri, slaveri og slaverilignende forhold, trældom samt udnyttelse af strafbare handlinger og fjernelse af organer.

Ifølge *stk. 4* er den omstændighed, at et offer for menneskehandel har givet sit samtykke til udnyttelsen, hvad enten dette er tilsigtet eller reelt, uden betydning, hvis der er gjort brug af et af de i *stk. 1* nævnte midler.

Af *stk. 5* fremgår det, at hvis adfærden i *stk. 1* involverer et barn, er der tale om strafbar menneskehandel, selv om der ikke er gjort brug af nogen af de i *stk. 1* nævnte midler.

I *stk. 6* defineres et barn som enhver person under 18 år.

2.2.2. Efter straffelovens § 262 a, *stk. 1*, straffes for menneskehandel den, der rekrutterer, transporterer, overfører, huser eller efterfølgende modtager en person, hvor der anvendes eller har været anvendt ulovlig tvang efter § 260, frihedsberøvelse efter § 261, trusler efter § 266, retsstridig fremkaldelse, bestyrkelse eller udnyttelse af en vildfarelse eller anden utilbørlig fremgangsmåde med henblik på udnyttelse af den pågældende ved prostitution, optagelse af pornografiske fotografier eller film, forestilling med pornografisk optræden, tvangsarbejde, slaveri eller slaverilignende forhold, strafbare handlinger eller fjernelse af organer. Efter bestemmelsens *stk. 2*, straffes endvidere den, der med henblik på udnyttelse af den pågældende ved prostitution, optagelse af pornografiske fotografier eller film, forestilling med pornografisk optræden, tvangsarbejde, slaveri eller slaverilignende forhold, strafbare handlinger eller fjernelse af organer rekrutterer, transporterer, overfører, huser eller efterfølgende modtager en person under 18 år eller yder betaling eller anden fordel for at opnå samtykke til udnyttelsen fra en person, som har myndighed over den

forurettede, og den, der modtager sådan betaling eller anden fordel.

De udnyttelsesformer, der er anført i artikel 2, må anses for omfattet straffelovens § 262 a. Ligeledes må tvangsmidlerne trusler, brug af magt, tvang, bortførelse, bedrag og svig anses for omfattet af tvangsmidlerne i § 262 a.

Med hensyn til begrebet ”misbrug af magt” må det – bl.a. sammenholdt med den engelsk tekst (*”abuse of power”*) – forstås som brugen af en vis kontrol over et andet menneske, hvilket i et vist omfang er omfattet af ulovlig tvang efter straffelovens § 260. Begrebet misbrug af magt må dog antages at have en videre betydning. Begrebet ”udnyttelse af sårbar position” er som anført under pkt. 2.2.1 i direktivet defineret som en situation, hvor den pågældende ikke har noget reelt eller acceptabelt alternativ til at finde sig i misbruget.

Begrebet ”anden utilbørlig fremgangsmåde” er ikke nærmere defineret i straffelovens § 262 a. Det fremgår af bemærkningerne til bestemmelsen at det vil være en konkret vurdering, hvorvidt der anvendes eller har været anvendt en sådan fremgangsmåde, men det forudsættes, at der er handlet i strid med redelig handlemåde, jf. lov nr. 380 af 6. juni 2002 om ændring af straffeloven, retsplejeloven og færdselsloven (Skærpelse af straffen for voldtægt, vold, uagtsomt manddrab, uagtsom betydelig legemsbeskadigelse, forsætlig fareforvoldelse, biltyveri, grov forstyrrelse af ro og orden, menneskesmugling og menneskehandel m.v.).

I flere sager, hvor domstolene har fundet, at der er anvendt anden utilbørlig fremgangsmåde, har domstolene fremhævet, at ofret har befundet sig i en sårbar position. En gennemgang af retspraksis, som Rigsadvokaten har foretaget, viser, at domstolene ved vurderingen af, om ofret har befundet sig i en sårbar position, bl.a. har lagt vægt på tilstedeværelsen af to eller flere af nedenstående omstændigheder: Ofret taler ikke dansk eller har ringe sprogkundskaber, ofret har ingen eller ringe uddannelse/skolegang, ofret kommer fra socialt dårlige kår, ofret er uden selvværd, ofret har ingen eller begrænsede økonomiske midler, ofret er uden tilknytning til Danmark, ofret er i et afhængighedsforhold til bagmanden, evt. som følge af, at de er kærestepar eller på anden måde har en intim/nær relation, gerningsmanden anvender autoritet – eventuelt kombineret med omsorg – over for ofret, gerningsmanden holder ofret under opsyn, gerningsmanden anvender simpel vold og/eller

trusler, der ikke er omfattet af straffelovens § 266, over for ofret, eller gerningsmanden har kontrol over ofrets bolig, arbejdstider og indtjening.

Begrebet ”utilbørlig fremgangsmåde” er som det fremgår i dansk retspraksis fortolket i overensstemmelse med direktivet. Tvangsmidlerne misbrug af magt og udnyttelse af en sårbar position må således anses for omfattet af begrebet ”anden utilbørlig fremgangsmåde” i straffelovens § 262 a.

Har de tvangsmidler, der er anført i straffelovens § 262 a, stk. 1, været anvendt i forbindelse med menneskehandlen, er det uden betydning, om ofret har samtykket til handlingen, og dansk ret er dermed i overensstemmelse med artikel 2, stk. 4.

For så vidt angår personer under 18 år kræves – for at det skal anses for menneskehandel – ikke, at der har været anvendt de i § 262 a, stk. 1, anførte tvangsmidler, jf. § 262 a, stk. 2.

Dansk ret vurderes på denne baggrund at være i overensstemmelse med artikel 2. Ved et tilvalg af direktivet bør det dog overvejes nærmere, om der – med henblik på at sikre en fuldt korrekt implementering af direktivet – skal gennemføres en lovændring af mere teknisk karakter, således at det udtrykkeligt kommer til at fremgå, at tvangsmidlerne i straffelovens § 262 a også omfatter udnyttelse af en sårbar position og misbrug af magt.

2.3. Medvirken og forsøg

2.3.1. Efter *artikel 3* skal medlemsstaterne træffe de nødvendige foranstaltninger til at sikre, at anstiftelse af, medvirken i og tilskyndelse til samt forsøg på at begå en af de i artikel 2 omhandlede lovovertrædelser er strafbart.

2.3.2. Forsøg på og medvirken til at begå overtrædelse af straffelovens § 262 a er strafbart i dansk ret, jf. straffelovens § 21 og § 23.

Dansk ret vurderes derfor at være i overensstemmelse med i artikel 3.

2.4. Sanktioner

2.4.1. Efter *artikel 4, stk. 1* skal medlemsstaterne træffe de nødvendige foranstaltninger til at sikre, at lovovertrædelserne i artikel 2 kan straffes med fængsel med en maksimumsstraf på mindst fem år.

I medfør af *stk. 2* skal medlemsstaterne træffe de nødvendige foranstaltninger til at sikre, at lovovertrædelserne i artikel 2 kan straffes med fængsel med en maksimumsstraf på mindst ti år, når lovovertrædelserne er begået mod et offer, der i særlig grad var sårbart, hvilket i dette direktiv mindst omfatter børneofre, er begået inden for en kriminel organisation i betydningen i Rådets rammeafgørelse 2008/841/RIA af 24. oktober 2008 om bekæmpelse af organiseret kriminalitet, forsætligt eller groft uagtsomt har bragt offeret i livsfare, eller er begået med brug af grov vold, eller offeret blev forvoldt særlig alvorlig skade ved lovovertrædelserne.

Efter *stk. 3* skal medlemsstaterne træffe de nødvendige foranstaltninger for at sikre, at det forhold, at en lovovertrædelse omhandlet i artikel 2 er begået af en offentligt ansat under udførelsen af dennes opgaver, betragtes som en skærpende omstændighed.

Efter *stk. 4* skal medlemsstaterne træffe de nødvendige foranstaltninger for at sikre, at de i artikel 3 nævnte strafbare handlinger kan straffes med strafferetlige sanktioner, der er effektive, står i et rimeligt forhold til den strafbare handling og har afskrækkende virkning og som kan medføre overgivelse.

2.4.2. Det følger af straffelovens § 262 a, stk. 1, at menneskehandel kan straffes med fængsel indtil 10 år.

Det fremgår af pkt. 7.5 i de almindelige bemærkninger til lov nr. 380 af 6. juni 2002 om ændring af straffeloven, retsplejeloven og færdselsloven (Skærpelse af straffen for voldtægt, vold, uagtsomt manddrab, uagtsom betydelig legemsbeskadigelse, forsætlig fareforvoldelse, biltyveri, grov forstyrrelse af ro og orden, menneskesmugling og menneskehandel m.v.), at en række omstændigheder vil skulle betragtes som skærpende i forbindelse med strafudmålingen. Det gælder f.eks., hvis forurettede på gerningstidspunktet var under 15 år, og formålet med overtrædelserne var

udnyttelse af den pågældende ved kønslig usædelighed, hvis der er tale om organiseret menneskesmugling, eller hvis ofret forsætligt eller groft uagtsomt er blevet bragt i livsfare.

Herudover finder de almindelig principper for straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10 (§§ 80-89 a) anvendelse. Straffelovens § 81 indeholder således en ikke-udtømmende opregning af forhold, der i almindelighed ved straffens fastsættelse skal indgå som skærpende omstændigheder. Her nævnes bl.a., at gerningen er udført af flere i forening, og at gerningen er særligt planlagt eller led i omfattende kriminalitet, at gerningsmanden har udvist særlig hensynsløshed, at gerningen er begået i udførelsen af offentlig tjeneste eller hverv eller under misbrug af stilling eller særligt tillidsforhold i øvrigt, og at gerningsmanden har udnyttet forurettedes værgeløse stilling, jf. nr. 2, 3, 5, 8 og 11.

Dansk ret vurderes på denne baggrund at være i overensstemmelse med artikel 4.

2.5. Juridiske personers ansvar

2.5.1. I medfør af *artikel 5, stk. 1*, skal medlemsstaterne træffe de nødvendige foranstaltninger for at sikre, at juridiske personer kan drages til ansvar for lovovertrædelser, jf. artikel 2 og 3, som for at skaffe dem vinding begås af en person, der handler enten individuelt eller som medlem af et organ under den juridiske person, og som har en ledende stilling inden for den juridiske person, idet den pågældende har beføjelse til at repræsentere den juridiske person, beføjelse til at træffe beslutninger på den juridiske persons vegne, eller beføjelse til at udøve intern kontrol.

Efter *stk. 2* skal medlemsstaterne også sikre, at en juridisk person kan drages til ansvar, når manglende tilsyn eller kontrol fra en af de i *stk. 1* omhandlede personers side har gjort det muligt for en person, der er underlagt den juridiske persons myndighed, at begå lovovertrædelserne i artikel 2 og 3 for at skaffe den juridiske person vinding.

Det følger af *stk. 3*, at juridiske personers ansvar i henhold til *stk. 1* og *2* ikke udelukker strafferetlig forfølgning af fysiske personer, der begår, anstifter eller medvirker i lovovertrædelserne i artikel 2 og 3.

I *stk. 4* defineres en ”juridisk person” som enhver enhed, der har retssubjektivitet i henhold til den lovgivning, der finder anvendelse, dog ikke stater og andre offentlige organer under udøvelsen af offentligretlige beføjelser eller offentligretlige internationale organisationer.

2.5.2. Efter straffelovens § 306 kan der pålægges selskaber mv. (juridiske personer) strafansvar efter reglerne i straffelovens kapitel 5 for overtrædelse af straffeloven.

Det følger af straffelovens § 26, stk. 1, at bestemmelserne om strafansvar for selskaber mv. omfatter enhver juridisk person, herunder aktie-, anparts- og andelsselskaber, interessentskaber, foreninger, fonde, boer, kommuner og statslige myndigheder. Af straffelovens § 27, stk. 2, fremgår dog, at statslige myndigheder og kommuner alene kan straffes i anledning af overtrædelser, der begås ved udøvelse af virksomhed, der svarer til eller kan sidestilles med virksomhed udøvet af private.

Strafansvaret for juridiske personer er undergivet de almindelige betingelser, der gælder for denne ansvarsform. Det er ifølge straffelovens § 27, stk. 1, således en forudsætning, at der inden for dens virksomhed er begået en overtrædelse, der kan tilregnes en eller flere til den juridiske person knyttede personer eller den juridiske person som sådan.

Adgangen til at pålægge juridiske personer strafansvar indebærer ikke en begrænsning i mulighederne for at pålægge enkeltpersoner strafansvar i anledning af de samme overtrædelser. Dette spørgsmål afgøres i overensstemmelse med de almindelige principper for ansvarsplacering. Der henvises i den forbindelse til Rigsadvokatens meddelelse 5/1999, hvor der er fastsat nærmere retningslinjer for anklagemyndighedens valg af ansvarssubjekt i tilfælde, hvor anklagemyndigheden finder at kunne gennemføre en straffesag mod en juridisk person og en eller flere enkeltpersoner i anledning af samme forhold.

Dansk ret vurderes på denne baggrund at være i overensstemmelse med artikel 5.

2.6. Sanktioner over for juridiske personer

2.6.1. Efter *artikel 6* skal medlemsstaterne træffe de nødvendige foranstaltninger til at sikre, at der over for juridiske personer, der kendes ansvarlige i henhold til artikel 5, stk. 1 eller 2, kan

iværksættes sanktioner, der er effektive, står i et rimeligt forhold til lovovertrædelsens grovhed og har en afskrækkende virkning, og som *skal* omfatte strafferetlige og andre bøder og *kan* omfatte andre sanktioner, såsom udelukkelse fra offentlige ydelser eller tilskud, midlertidigt eller varigt forbud mod at udøve kommerciel virksomhed, anbringelse under retsligt tilsyn, tvangsopløsning og midlertidig eller permanent lukning af forretningssteder, der er blevet brugt til at begå lovovertrædelsen.

2.6.2. Efter straffelovens § 25 kan juridiske personer straffes med bøde. Endvidere kan konfiskation, jf. straffelovens § 75, og rettighedsfrakendelse, jf. § 79, anvendes i forhold til juridiske personer.

Dansk ret vurderes således at være i overensstemmelse med artikel 6, idet det bemærkes, at bestemmelsen alene forpligter medlemsstaterne til at sikre, at juridiske personer kan pålægges bøder, mens de har valgfrihed med hensyn til indførelse af andre sanktioner.

2.7. Beslaglæggelse og konfiskation

2.7.1. Artikel 7 pålægger medlemsstaterne at træffe de nødvendige foranstaltninger for at sikre, at deres kompetente myndigheder har ret til at beslaglægge og konfiskere redskaber og udbytte fra de i artikel 2 og 3 omhandlede lovovertrædelser.

2.7.2. Det følger af straffelovens § 75, stk. 1, at udbyttet ved en strafbar handling eller et hertil svarende beløb helt eller delvis kan konfiskeres. Efter straffelovens § 75, stk. 2, nr. 1, kan der ske konfiskation af genstande, der har været brugt eller bestemt til at bruges ved en strafbar handling.

Efter retsplejelovens kapitel 74 kan der under nærmere angivne betingelser ske beslaglæggelse bl.a. til sikring af krav på konfiskation.

Dansk ret vurderes derfor at være i overensstemmelse med artikel 7.

2.8. Sikring af, at ofret ikke retsforfølges eller straffes

2.8.1. Efter *artikel 8* skal medlemsstaterne i overensstemmelse med de grundlæggende principper i deres retssystemer træffe de nødvendige foranstaltninger for at sikre, at deres kompetente nationale myndigheder har ret til at undlade at retsforfølge eller straffe ofre for menneskehandel i forbindelse med deres indblanding i kriminelle aktiviteter, som de er blevet tvunget til at begå som en direkte følge af, at de har været udsat for en af de i artikel 2 nævnte handlinger.

Bestemmelsen skal ses i sammenhæng med præambelbetragtning nr. 14, hvoraf bl.a. fremgår, at ofre for menneskehandel i overensstemmelse med de grundlæggende principper i de relevante medlemsstaters retssystemer bør beskyttes mod retsforfølgning og straf for strafbare handlinger, såsom brug af falske dokumenter, og gerninger omfattet af lovgivningen om prostitution eller indvandring, som de er blevet tvunget til at begå som en direkte følge af, at de er ofre for menneskehandel.

2.8.2. Det følger af retsplejelovens § 722, stk. 2, at tiltale i en sag kan frafalde, hvis der foreligger særlig formildende omstændigheder, eller andre særlige forhold og påtale ikke kan anses for påkrævet af almene hensyn.

Det følger af Rigsadvokatens retningslinjer om tiltalefrafald til ofre for menneskehandel, identifikation af ofrene mv. af 30. maj 2012, at tiltalefrafald som udgangspunkt skal meddeles i medfør af retsplejelovens § 722, stk. 2, hvis det kan lægges til grund, at den sigtede har været udsat for menneskehandel, at det påsigtede forhold relaterer sig til menneskehandlen, og at det påsigtede forhold ikke kan karakteriseres som grov kriminalitet. Hvis et offer for menneskehandel har begået kriminalitet af grovere karakter, og anklagemyndigheden derfor rejser tiltale mod ofret, skal der i strafpåstanden tages hensyn til, om den kriminalitet, der er til pådømmelse, er begået under f.eks. tvang.

Det bemærkes i øvrigt, at det følger af straffelovens § 82, nr. 6, at det ved rettens fastsættelse af straffen i almindelighed skal indgå som en formildende omstændighed ved fastsættelse af straf, hvis den pågældende gerning er begået som følge af tvang, svig eller lignende.

Dansk ret vurderes på denne baggrund at være i overensstemmelse med artikel 8. Det bemærkes i den forbindelse, at bestemmelsen alene pålægger medlemsstaterne at give deres kompetente

nationale myndigheder ret til at undlade at retsforfølge eller straffe ofre for menneskehandel. Bestemmelsen stiller således ikke krav om, at der altid skal gives tiltalefrafald, ligesom den ikke er til hinder for, at opstilles nærmere kriterier herfor.

2.9. Efterforskning og retsforfølgning

2.9.1. Efter *artikel 9, stk. 1*, skal medlemsstaterne sikre, at efterforskning af lovovertrædelserne i artikel 2 og 3 og retsforfølgning i forbindelse hermed ikke er afhængig af ofrets anmeldelse eller anklage, og at der fortsat kan ske retsforfølgning, selv om ofret trækker sin forklaring tilbage.

Efter *stk. 2* skal medlemsstaterne træffe de nødvendige foranstaltninger for at sikre, at der, når karakteren af handlingen tilsiger det, kan ske retsforfølgning i forbindelse med lovovertrædelserne i artikel 2 og 3 i tilstrækkelig lang tid, efter at ofret har nået myndighedsalderen.

Ifølge *stk. 3* skal medlemsstaterne træffe de nødvendige foranstaltninger for at sikre, at personer, enheder eller tjenester med ansvar for at efterforske lovovertrædelserne i artikel 2 og 3 eller indlede retsforfølgning i forbindelse med disse er uddannede hertil.

Efter *stk. 4* skal medlemsstaterne træffe de nødvendige foranstaltninger for at sikre, at personer, enheder og tjenester med ansvar for efterforskning af eller retsforfølgning i forbindelse med lovovertrædelserne i artikel 2 og 3 kan anvende effektive efterforskningsmetoder såsom dem, der bruges mod organiseret kriminalitet eller andre alvorlige forbrydelser.

2.9.2. Straffelovens § 262 a er undergivet offentlig påtale. Efterforskning af sager om menneskehandel forudsætter således ikke, at der er indgivet en anmeldelse, og en anmelder kan heller ikke forhindre videre efterforskning ved at trække sin anmeldelse tilbage.

Forældelsesfristen for overtrædelse af straffelovens § 262 a er 10 år, jf. straffelovens § 93, nr. 3. Efter straffelovens § 94, stk. 4, regnes forældelsesfristen for overtrædelse af straffelovens § 262 a, stk. 2 – det vil sige over for en person under 18 år – dog tidligst fra den dag, den forurettede fylder 21 år.

Rigsadvokaten har udarbejdet retningslinjer til politiet og anklagemyndigheden om håndteringen af sager om menneskehandel, der beskriver de forhold, som det er særlig relevant, at politiet og anklagerne er opmærksomme på i sager om menneskehandel, herunder identificering af ofre for menneskehandel. Formålet hermed er, at anklagerne kan håndtere sager mod bagmændene og er opmærksomme på indikatorer på menneskehandel. Endvidere skal retningslinjerne sikre, at politiet og anklagemyndigheden medvirker til, at ofrene får en skånsom behandling.

Sager om overtrædelse af straffelovens § 262 a vil desuden som udgangspunkt have en sådan karakter, at de vil blive behandlet i enheder i politiet og anklagemyndigheden, som er specialiseret i behandling af større sager om personfarlig og organiseret kriminalitet, og der vil således være opbygget et erfaringsgrundlag i disse enheder, som ligeledes sikrer en professionel håndtering af sager om menneskehandel.

Anklagere undervises under deres grunduddannelse bl.a. i mundtlig kommunikation, herunder afhøring af vidner og ofre, vidnepsykologi, herunder ofrenes reaktion på den kriminalitet, som de har været udsat for. Som led i videreuddannelsen af anklagere udbydes tillige kurser om afhøring, herunder med fokus på afhøring af utrygge vidner/ofre.

På politiskolen undervises om bekæmpelse af menneskehandel, og emnet har siden 2006 været en del af politiaspiranternes pensum. Undervisningen forestås af eksperter i menneskehandel fra Rigspolitiet og Center mod Menneskehandel.

I forbindelse med politiets indsats mod menneskehandel er der i samtlige landets 12 politikredse udpeget særlige ERFA-personer, som siden 2012 har mødtes 1-2 gange årligt med henblik på at drøfte relevante emner i forbindelse med menneskehandel, herunder modus, efterforskningsteknikker, indikatorer på menneskehandel mv. Andre relevante myndigheder som SKAT og Center mod Menneskehandel deltager tillige i møderne med henblik på vidensdeling og styrkelse af den fælles indsats mod menneskehandel. Herudover tilbyder Rigspolitiet på ad hoc-basis undervisning om bekæmpelse af menneskehandel til både politikredsene og eksterne samarbejdsparter.

Efter retsplejeloven kan der som led i efterforskningen af sager om overtrædelse af straffelovens § 262 a under en række nærmere betingelser anvendes forskellige straffeprocessuelle tvangsindgreb, herunder indgreb i meddelelshemmeligheden, observation, dataaflysning, legemsindgreb, ransagning, beslaglæggelse og edition.

Dansk ret vurderes derfor at være i overensstemmelse med artikel 9, stk. 4, idet det bemærkes, at bestemmelsen ikke forpligter medlemsstaterne til at kunne anvende bestemte efterforskningsmidler.

Bestemmelsen vurderes ikke at have lovgivningsmæssige konsekvenser.

2.10. Straffemyndighed (jurisdiktion)

2.10.1. Efter *artikel 10, stk. 1*, skal medlemsstaterne træffe de nødvendige foranstaltninger for at fastslå deres jurisdiktionskompetence med hensyn til lovovertrædelserne i artikel 2 og 3, når lovovertrædelsen helt eller delvis er begået på deres område, eller gerningsmanden er deres statsborger.

Efter *stk. 2* skal hver medlemsstat underrette Kommissionen, når den beslutter at udvide sin jurisdiktionskompetence med hensyn til de i artikel 2 og 3 nævnte lovovertrædelser, der er begået uden for dens område, f.eks. når a) lovovertrædelsen er begået mod en af dens statsborgere eller mod en person, der har sædvanligt opholdssted på dens område, eller b) lovovertrædelsen er begået for at skaffe en juridisk person, som har hjemsted på den pågældende medlemsstat, vinding, eller c) gerningsmanden har sædvanligt opholdssted på dens område.

Det følger af *stk. 3*, at med henblik på retsforfølgning i forbindelse med lovovertrædelserne i artikel 2 og 3, når de er begået uden for den pågældende medlemsstats område, skal hver medlemsstat i de tilfælde, der er omhandlet i stk. 1, litra b), og kan i de tilfælde, der er omhandlet i stk. 2, træffe de nødvendige foranstaltninger for at sikre, at dens jurisdiktionskompetence ikke er betinget af et af følgende: a) at gerningerne er strafbare på gerningsstedet, eller b) at der kun kan ske retsforfølgning på grundlag af en anmeldelse, som ofret har indgivet på gerningsstedet, eller efter en anmeldelse fra den stat, hvor lovovertrædelsen blev begået.

2.10.2. Der kan ske retsforfølgning i Danmark af strafbare forhold, som er undergivet dansk straffemyndighed efter straffelovens §§ 6-12.

Efter straffelovens § 6, nr. 1, hører under dansk straffemyndighed bl.a. handlinger, som foretages i den danske stat. Efter straffelovens § 7, stk. 1 og 2, hører handlinger, som foretages uden for den danske stat af personer, der har dansk indfødsret, er bosat i den danske stat eller har lignende fast ophold her i landet, under dansk straffemyndighed. I de tilfælde, der er omfattet af § 7, stk. 1, er det som udgangspunkt en betingelse, at handlingen også er strafbar efter lovgivningen på gerningsstedet. Dette gælder dog ikke i sager om menneskehandel, hvis gerningsmanden også på gerningstidspunktet har den anførte tilknytning her til landet, jf. § 7, stk. 1, nr. 2, litra a.

Danmark har på denne baggrund efter gældende ret straffemyndighed, idet omfang artikel 10 kræver det.

Det bemærkes, at hvis direktivets krav til dansk straffemyndighed ikke allerede var opfyldt, ville en dansk tiltrædelse af direktivet indebære, at Danmark fik straffemyndighed, i det omfang direktivet kræver det. Det følger således af straffelovens § 8, nr. 5, at handlinger, som foretages uden for den danske stat, hører under dansk straffemyndighed, uden hensyn til hvor gerningsmanden hører hjemme, når handlingen er omfattet af en mellemfolkelig overenskomst, ifølge hvilken Danmark er forpligtet til at foretage retsforfølgning. Bestemmelsen omfatter bl.a. EU-retlige forpligtelser.

Det bemærkes i øvrigt, at Danmark ved en tiltrædelse af direktivet vil skulle underrette Kommissionen om reglerne om dansk straffemyndighed over handlinger, som foretages på dansk fartøj efter straffelovens § 6, stk. 1, nr. 2 og 3, som foretages af en person, der er bosat i den danske stat eller har lignende fast ophold her i landet efter straffelovens § 7, stk. 1 og 2, og af en person, der har indfødsret i eller er bosat i Finland, Island, Norge eller Sverige, og som opholder sig her i landet, jf. § 7, stk. 3. Danmark bør også underrette Kommissionen om, at reglerne om straffemyndighed over handlinger foretaget af danske statsborgere også finder anvendelse på handlinger foretaget af danske juridiske personer.

2.11. Bistand og støtte til ofre for menneskehandel

2.11.1. Efter *artikel 11, stk. 1*, skal medlemsstaterne træffe de nødvendige foranstaltninger for at sikre, at ofre får bistand og støtte før, under og i et passende tidsrum efter straffesagens afslutning, så de kan udøve deres rettigheder i henhold til rammeafgørelse 2001/220/RIA og nærværende direktiv.

Efter *stk. 2* skal medlemsstaterne træffe de nødvendige foranstaltninger for at sikre, at der straks ydes bistand og støtte til personer, når de kompetente myndigheder har en rimelig begrundet indikation, der giver anledning til at antage, at vedkommende kan have været offer for en af lovovertrædelserne i artikel 2 og 3.

Efter *stk. 3* skal medlemsstaterne træffe de nødvendige foranstaltninger for at sikre, at bistand og støtte til et offer ikke betinges af, at ofret er rede til at samarbejde under den strafferetlige efterforskning, retsforfølgningen eller retssagen, uden at dette dog berører direktiv 2004/81/EF eller lignende nationale regler.

Efter *stk. 4* skal medlemsstaterne træffe de nødvendige foranstaltninger til at oprette egnede ordninger med henblik på tidligt at genkende ofre og yde dem bistand og støtte i samarbejde med de relevante støtteorganisationer.

Efter *stk. 5* skal de i stk. 1 og 2 nævnte bistands- og støtteforanstaltninger ydes på grundlag af information og samtykke og skal mindst omfatte sikring af en levestandard, så ofret har til livets opretholdelse, i form af foranstaltninger såsom passende og sikker indkvartering og materiel bistand samt den nødvendige lægehjælp, herunder psykologisk bistand, rådgivning og information og, hvor det er relevant, oversættelse og tolkning.

Efter *stk. 6* skal den i stk. 5 omhandlede information, hvor det er relevant, omfatte information om en betænkningstid og en restitueringsperiode i medfør af direktiv 2004/81/EF og information om muligheden for at indrømme international beskyttelse i medfør af Rådets direktiv 2004/83/EF af 29. april 2004 om fastsættelse af minimumsstandarder for anerkendelse af tredjelandstatsborgere eller statsløse som flygtninge eller som personer, der af anden grund behøver international beskyttelse, og indholdet af en sådan beskyttelse og Rådets direktiv 2005/85/EF af 1. december 2005 om

minimumsstandarder for procedurer for tildeling og fratagelse af flygtningestatus i medlemsstaterne eller i medfør af andre internationale instrumenter eller lignende nationale regler.

Efter *stk. 7* skal medlemsstaterne tage vare på ofre med særlige behov, navnlig når disse behov skyldes deres graviditet, deres helbredstilstand, ethvert handicap eller en mental eller psykisk forstyrrelse, som de måtte have, eller alvorlige former for psykisk, fysisk eller seksuel vold, som det måtte have været udsat for.

2.11.2. Indsatsen til bekæmpelse af menneskehandel er organiseret via regeringens ”Handlingsplan til bekæmpelse af menneskehandel 2011-2014”. Med satspuljeaftalen for 2015 er der afsat midler til en ny handlingsplan til bekæmpelse af menneskehandel i perioden 2015-2018. Efter satspuljeaftalen vil den nye handlingsplan bygge videre på erfaringerne fra de tidligere handlingsplaner og sætte fokus på at forbygge menneskehandel i Danmark og internationalt, at opsøge og identificere ofre for menneskehandel, at tilbyde ofre for menneskehandel støtte og at retsforfølge bagmænd. Den nye handlingsplan præsenteres i foråret 2015. I 1. halvår af 2015 fortsættes indsatsen ud fra handlingsplanen for 2011-2014.

Ofre for menneskehandel tilbydes efter handlingsplan til bekæmpelse af menneskehandel en række tilbud om bistand og støtte i en afgrænset periode på baggrund af en konkret vurdering af den enkeltes behov. Tilbuddene iværksættes fra det tidspunkt, der er en rimelig begrundet mistanke om, at den pågældende er handlet.

Center mod Menneskehandel udfører løbende træning af relevante aktører, der må forventes at komme i kontakt med ofre for menneskehandel, eksempelvis medarbejdere på udvalgte asylcentre, medarbejdere i relevante kommuner, NGO'er, Dansk Røde Kors, politiet og fængselsvæsenet. Center mod Menneskehandel har desuden udarbejdet en ”værktøjskasse” til brug for frontmedarbejderne i kommunerne.

Ofre for menneskehandel tilbydes en ubetinget refleksions- og restitutionsperiode på 30 dage. Refleksionsperioden kan forlænges op til 120 dage, hvis offeret ønsker og samarbejder om en forberedt hjemsendelse, eller hvis særlige grunde taler herfor. Forberedt hjemsendelse tilbydes alle ofre for menneskehandel, der skal eller vil udrejse af Danmark. Den forberedte hjemsendelse sigter

mod, at personen modtages i hjem- eller opholdslandet, og her får støtte til at etablere sig på ny. Hjemsendelsen forberedes i den udvidende refleksionsperiode, og der gives reintegrationsstøtte i op til 6 måneder efter hjemrejsen.

Ofre for menneskehandel, der opholder sig lovligt i Danmark, tilbydes på baggrund af en konkret vurdering af den enkeltes behov for støtte og beskyttelse ophold på et indkvarteringscenter under Center mod Menneskehandel. Både kost og logi tilbydes gratis. Ofre, der opholder sig ulovligt i landet, tilbydes i stedet indkvartering i asylsystemet eller alternativ hertil, såfremt det vurderes hensigtsmæssigt.

Alle ofre for menneskehandel får tilbudt en kontaktperson i Center mod Menneskehandel, der kan hjælpe den på gældende med information og vejledning. For personer under 18 år udpeges tillige en personlig repræsentant, som skal støtte og vejlede barnet samt sikre barnets tarv. Repræsentanten har kompetence til at træffe sådanne beslutninger, som forældremyndighedsindehavere kan efter dansk ret.

Afhængig af den enkeltes behov tilbydes ofre endvidere tolkebistand, sundhedstilbud, socialfaglig, psykologisk og juridisk rådgivning, herunder oplysninger om muligheder for eksempelvis at søge asyl, hvis den pågældende frygter forfølgelse i hjemlandet. Desuden kan der efter behov og i særlige tilfælde tildeles en støtteperson. Der tages således hensyn til de særlige behov, enkelte personer måtte have. Tilbuddene gælder, uanset om personen henhører under Center mod Menneskehandels eller Udlændingestyrelsens ansvarsområde.

Accepterer ofret for menneskehandel tilbuddet om forberedt hjemsendelse, udarbejder kontaktpersonen i Center mod Menneskehandel i samarbejde med det enkelte offer en individuel handleplan for refleksionsperioden, der i videst mulige omfang tilgodeser personens individuelle behov. Ofret tilbydes samtidig en række opkvalificerende kurser. Har ofret ikke lovligt ophold i Danmark godkendes planen af Udlændingestyrelsen. Er ofret er under 18 år udarbejdes planen i samarbejde med barnets personlige repræsentant.

Tilbud om bistand og støtte og forberedt hjemsendelse afhænger ikke af, at ofret vidner mod sine bagmænd eller på anden vis samarbejder med politiet i efterforskningsmæssig sammenhæng.

Støtten, der tilbydes ofre for menneskehandel, varer så længe, ofrene har behov herfor under deres ophold i Danmark.

For så vidt angår vejledning og information til ofret om direktiv 2004/81/EF, Rådets direktiv 2004/83/EF og Rådets direktiv 2005/85/EF bemærkes, at direktiverne er omfattet af Danmarks retsforbehold, og at de er omfattet af de retsakter vedrørende asyl og indvandring, som aftalepartierne bag den politiske aftale ”Danmark i Europol” ikke vil støtte tilvalg af. Vejledning om direktiverne er derfor ikke relevant for Danmark.

Dansk ret vurderes derfor at være i overensstemmelse artikel 11.

Det bemærkes dog, at størstedelen af de socialfaglige indsatser på menneskehandelsområdet, med undtagelse af bl.a. reglerne i serviceloven og udlændingeloven, som samlet set medvirker til, at Danmark overholder deres forpligtelser i henhold til direktivet, er hjemlet via finanslovsbevillingen til regeringens handlingsplan til bekæmpelse af menneskehandel. Center mod Menneskehandel og de tilhørende sociale indsatser finansieres således fuldt ud af midlertidige satspuljebevillinger, som har ophæng i en konkret 4-årig handlingsplan. Et tilvalg af direktivet vil derfor – for at sikre en fuldt tilstrækkelig implementering af direktivet – nødvendiggøre en fortsat prioritering af de socialfaglige indsatser, som i dag er finansieret via satspuljemidler, ligesom det vil skulle overvejes nærmere, om disse indsatser bør lovfæstes.

2.12. Beskyttelse af ofre for menneskehandel under efterforskningen og straffesagen

2.12.1. Efter *artikel 12, stk. 1*, finder beskyttelsesforanstaltningerne i denne artikel anvendelse ud over de rettigheder, der er indrømmet ved Rådets rammeafgørelse af 15. marts 2001 om ofres stilling i forbindelse med straffesager 2001/220/RIA.

Efter *stk. 2* sikrer medlemsstaterne, at ofre for menneskehandel straks får adgang til juridisk rådgivning og, i overensstemmelse med ofres rolle i det relevante retssystem, til juridisk bistand under straffesagen, herunder med henblik på at rejse erstatningskrav. Juridisk rådgivning og bistand skal være gratis, når ofret ikke har tilstrækkelige økonomiske midler.

Efter *stk. 3* sikrer medlemsstaterne, at ofre for menneskehandel får passende beskyttelse ud fra en konkret risikovurdering, bl.a. ved at få adgang til vidnebeskyttelsesprogrammer og andre tilsvarende foranstaltninger, hvor det er relevant, på det i national ret eller i nationale procedurer fastsatte grundlag.

Efter *stk. 4* skal medlemsstaterne, uden at dette dog indebærer en begrænsning i forsvarets rettigheder, på grundlag af de kompetente myndigheders konkrete vurdering af ofrets personlige omstændigheder sikre, at ofre for menneskehandel modtager særlig behandling med henblik på at forebygge sekundær viktimering, ved så vidt muligt, på de i national ret fastsatte betingelser og i overensstemmelse med reglerne om rettens skøn, praksis eller vejledning, at undgå: (*litra a*) unødvendig gentagelse af afhøringer under efterforskningen og under retsforfølgningen og retssagen, (*litra b*) visuel kontakt mellem offer og tiltalte, herunder under aflæggelse af vidnesbyrd, såsom afhøringer og krydsforhør, ved hjælp af egnede midler, herunder ved brug af egnet kommunikationsteknologi, (*litra c*) afgivelse af vidneforklaring uden dørlukning og (*litra d*) unødvendig udspørgen om privatlivets forhold.

2.12.2. Efter retsplejelovens § 741 a kan retten bl.a. i sager, der vedrører overtrædelse af straffelovens bestemmelse om menneskehandel, beskikke en advokat for den, der er forurettet ved lovovertrædelsen. Bistandsadvokaten kan give ofret råd og vejledning, mens politiet efterforsker sagen, og hvis sagen senere skal for retten. Bistandsadvokaten kan endvidere hjælpe ofret med at få erstatning ved at opføre erstatningskrav og fremsætte det under en eventuel retssag og over for Erstatningsnævnet. Bistandsadvokatens vederlag betales af statskassen, medmindre udgiften er dækket af en retshjælpsforsikring eller anden forsikring.

Ofre for menneskehandel tilbydes beskyttelse af politiet i det omfang, det findes relevant. Det vurderes dog, at langt den overvejende del af ofrene vil opnå tilstrækkelig beskyttelse under Center mod Menneskehandels tilbud.

Er der behov for særlige beskyttelsesforanstaltninger, kan der i praksis ske udlevering af overfaldsalarm eller meddeles tilhold eller bortvisning efter lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning, efter en konkret vurdering af politiet og anklagemyndigheden.

Efter praksis kan Rigspolitiets vidnebeskyttelsesprogram i ganske særlige tilfælde bringes i anvendelse. Det indebærer – ud over bl.a. flytning og etablering af en ny bolig – bl.a. et fuldstændigt identitetsskifte med nyt navn og nyt personnummer.

Efter § 1 i lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning kan en person ved tilhold forbydes at opsøge en anden ved personlig, mundtlig eller skriftlig henvendelse, herunder ved elektronisk kommunikation, eller på anden måde kontakte eller følge efter en anden. Et tilhold kan gives, hvis der er begrundet mistanke om, at en person har krænket en andens fred ved at forfølge eller genere den anden ved kontakt mv. eller har begået strafbart forhold, der kan sidestilles med en sådan fredskrænkelse. Det er endvidere en betingelse, at der er bestemte grunde til at antage, at den pågældende fortsat vil krænke den anden. Tilhold kan desuden gives, hvis der er begrundet mistanke om, at en person har begået drab, røveri, frihedsberøvelse, vold, brandstiftelse, voldtægt eller anden seksualforbrydelse eller forsøg herpå, og forurettede eller dennes nærmeste efter lovovertrædelsens karakter ikke findes at skulle tåle kontakt med den pågældende. Det gælder, uanset om der i øvrigt er konkret grundlag for at antage, at den pågældende på ny vil krænke den forurettede. Det er ikke en betingelse for at udstede et tilhold, at der er tale om danske statsborgere eller personer bosiddende i Danmark.

Forurettede (vidner) beskyttes derudover generelt ved bestemmelsen i straffelovens § 123, hvorefter den, som med trussel om vold forulemper, eller som med vold, ulovlig tvang eller på anden måde begår en strafbar handling mod en person, dennes nærmeste eller andre med tilknytning til denne i anledning af personens forventede eller allerede afgivne forklaring til politiet eller i retten, straffes.

Efter straffelovens § 236 kan der ved overtrædelse af straffelovens § 262 a, stk. 2 endvidere træffes afgørelse om, at gerningsmanden skal pålægges opholds-, besøgs-, bolig og/eller kontaktforbud for at beskytte et offer.

Efter retsplejelovens § 193 underretter politiet eller anklagemyndigheden retten, hvis der er behov for særlig hensyntagen i forbindelse med et vidnes møde i en straffesag, og retten bistår i fornødent omfang vidnet. Det fremgår af bestemmelsens forarbejder, at der f.eks. kan være en medarbejder fra retten, der modtager og vejleder vidnet om placering i et særligt venteværelse for vidner, indtil

forklaringen skal afgives. Der kan også være tale om at sikre, at vidnet ikke unødvendigt konfronteres med tiltalte, eller om koordinering af politibeskyttelse.

Efter retsplejelovens § 856 kan rettens formand beslutte, at tiltalte skal forlade retslokalet, mens et vidne eller en medtiltalt afhøres, og at oplysninger om et vidnes bopæl eller navn, stilling og bopæl ikke må oplyses for tiltalte. Efter retsplejelovens § 838, stk. 2, kan anklagemyndigheden give forsvareren pålæg om ikke at videregive oplysninger om et vidnes bopæl eller navn, stilling og bopæl til tiltalte foreløbigt, hvis anklagemyndigheden agter at fremsætte anmodning om rettens bestemmelse om, at disse oplysninger ikke må meddeles tiltalte, jf. retsplejelovens § 856, stk. 2.

Efter retsplejelovens § 174, stk. 2 kan retten bestemme, at et vidne skal afgive forklaring ved anvendelse af telekommunikation med billede, hvis det findes hensigtsmæssigt og forsvarligt.

Efter retsplejelovens § 872 kan politiets afhøring af et barn, når afhøringen er optaget på video, benyttes som bevis under hovedforhandlingen. Anvendelsen af bestemmelsen medfører, at barnet, der er blevet videoafhørt, ikke skal vidne personligt i retten. Bestemmelsen i retsplejelovens § 872 finder som udgangspunkt kun anvendelse på afhøring af børn, der er 12 år eller derunder. Der kan dog foreligge særlige omstændigheder, herunder barnets udvikling og psykiske tilstand, der bevirker, at der foretages videoafhøring af også ældre børn. Bestemmelsen sigter som udgangspunkt til sager om seksuelt overgreb, men kan finde anvendelse på andre typer af sager, hvor de samme hensyn til barnet gør sig gældende, og hvor der derfor efter omstændighederne kan være et tilsvarende behov for, at afhøringen af barnet som vidne optages på video med henblik på forevisning under domsforhandlingen, jf. pkt. 3.4.1 i de almindelige bemærkninger til lovforslag nr. L 117, folketingsåret 2002-2003.

Efter retsplejelovens § 29, stk. 1, kan retten bestemme, at et retsmøde skal holdes for lukkede døre (dørlukning), bl.a. når hensynet til ro og orden i retslokalet kræver det, eller når sagens behandling i et offentligt retsmøde vil udsætte nogen for en unødvendig krænkelse. Efter § 29, stk. 2, kan der endvidere træffes bestemmelse om dørlukning, når sagens behandling i et offentlig retsmøde må antages at bringe nogens sikkerhed i fare eller må antages på afgørende måde at forhindre sagens oplysning. Efter bestemmelsens stk. 5, kan der ikke træffes bestemmelse om dørlukning, hvis det er tilstrækkeligt at anvende reglerne om referat- eller navneforbud eller om udelukkelse af

enkeltpersoner, jf. § 28 b. Retten træffer afgørelse om dørlukning efter anmodning eller egen drift, jf. retsplejelovens § 29 b, stk. 1. Efter retsplejelovens § 29 d er offentlig gengivelse af, hvad der forhandles i retsmøder, der holdes for lukkede døre, forbudt.

Efter retsplejelovens § 30 kan retten i straffesager forbyde offentlig gengivelse af forhandlingen (referatforbud), bl.a. når offentlig gengivelse må antages at bringe nogens sikkerhed i fare, eller når offentlig gengivelse vil udsætte nogen for en unødvendig krænkelse. Retten træffer afgørelse om referatforbud efter anmodning eller af egen drift, jf. retsplejelovens § 30 a, stk. 1. Efter stk. 3, bortfalder navneforbuddet senest ved afsigelsen af endelig dom.

Efter retsplejelovens § 31 kan retten i straffesager forbyde, at der sker offentlig gengivelse af navn, stilling eller bopæl for sigtede (tiltalte) eller andre under sagen nævnte personer, eller at den pågældendes identitet på anden måde offentliggøres (navneforbud), når offentlig gengivelse må antages at bringe nogens sikkerhed i fare, eller når offentlig gengivelse vil udsætte nogen for unødvendig krænkelse. Retten træffer afgørelse om navneforbud efter anmodning, jf. retsplejelovens § 31 a, stk. 1.

Efter retsplejelovens § 32 er det forbudt under retsmøder at optage eller transmittere billeder og lyd, medmindre retten undtagelsesvist tillader dette. I så fald skal personer, der afgiver forklaring under retsmødet, gøres bekendt hermed.

Retsplejelovens § 32 b opstiller sanktioner for overtrædelse af ovenstående regler.

Efter retsplejelovens § 1017 b straffes med bøde den, der i forbindelse med omtale af en sag om overtrædelse af straffelovens kapitel 24 om seksualforbrydelser eller i øvrigt med henblik på en sådan sag giver offentlig meddelelse om navn, stilling eller bopæl på den forurettede eller på anden måde offentliggør den pågældendes identitet.

Efter retsplejelovens § 1017 d må domme og kendelser i straffesager kun gengives offentligt, når de er anonymiseret, således at sigtedes, tiltaltes, forurettedes eller vidners identitet ikke fremgår. Overtrædelse straffes med bøde.

Efter retsplejelovens § 184 skal afhøringen ske på en sådan måde, at den er egnet til at fremkalde en tydelig og sandfærdig forklaring. Vidnet skal så vidt muligt have adgang til at udtale sig i sammenhæng.

Efter retsplejelovens § 185 må bevisførelse om et vidnes almindelige troværdighed kun finde sted på den måde og i den udstrækning, som retten bestemmer. Spørgsmål om, hvorvidt vidnet er under tiltale eller har været straffet, stilles og besvares skriftligt. Kun retten og parterne gøres bekendt med svaret. Bestemmelsen finder i sager vedrørende overtrædelse af straffelovens § 210 og kapitel 24 (seksualforbrydelser) tilsvarende anvendelse med hensyn til bevisførelse om den forurettedes tidligere seksuelle adfærd. En sådan bevisførelse kan kun tillades, hvis den kan antages at være af væsentlig betydning for sagen.

Efter retsplejelovens § 183, stk. 2, kan retten overtage afhøringen, såfremt parternes afhøring af vidnet sker på utilbørlig måde eller på en måde, som strider mod bestemmelsen i § 184, stk. 1, eller omstændighederne i øvrigt gør det påkrævet. Efter stk. 3 bestemmer retten, hvordan og ved hvem afhøring af børn under 15 år skal ske. Den kan tilkalde en repræsentant for kommunalbestyrelsen eller en anden egnet person til at yde bistand under afhøringen.

Det er et grundlæggende princip, at ofre for forbrydelser, herunder ofre for menneskehandel, skal behandles så skånsomt som muligt. Det indebærer bl.a., at afhøringen af ofre ikke må gentages unødigt.

Dansk ret vurderes derfor at være i overensstemmelse med artikel 12. Det bemærkes dog, at det ved et tilvalg af direktivet bør nærmere overvejes, om der – med henblik på en fuldt korrekt implementering af direktivet – skal gennemføres en lovændring af mere teknisk karakter med henblik på at lovfæste det grundlæggende princip om, at afhøring af ofre ikke må gentages unødigt – i hvert fald i forhold til ofre for menneskehandel.

2.13. Almindelige bestemmelser om bistand, støtte og beskyttelsesforanstaltninger for børn, der har været ofre for menneskehandel

2.13.1. Efter *artikel 13, stk. 1*, skal børn, der har været ofre for menneskehandel, have bistand, støtte og beskyttelse. Ved anvendelsen af dette direktiv skal barnets tarv være et primært hensyn.

Efter *stk. 2* skal medlemsstaterne sikre, at det, såfremt der hersker usikkerhed om alderen på den person, der har været offer for menneskehandel, og der er grund til at formode, at personen er et barn, antages, at personen er et barn, så det straks kan få adgang til bistand, støtte og beskyttelse i overensstemmelse med artikel 14 og 15.

2.13.2. Ved vurderingerne om bistand, støtte og beskyttelse for børn, der har været ofre for menneskehandel, er barnets tarv i centrum. Er der en formodning om, at en person er under 18 år, får personen den støtte og bistand, som tilkommer børn, frem til en endelig afklaring af personens alder. Bestemmelsen kan ikke umiddelbart antages at medføre lovgivningsmæssige konsekvenser.

2.14. Bistand og støtte til barneofre

2.14.1. Efter *artikel 14, stk. 1*, skal medlemsstaterne træffe de nødvendige foranstaltninger for at sikre, at de særlige foranstaltninger til at bistå og støtte børn, der har været ofre for menneskehandel, i deres fysiske og psykosociale rehabilitering på kort og lang sigt iværksættes efter en konkret vurdering af de særlige forhold, der gør sig gældende for det enkelte barneoffer, og under hensyntagen til barnets ønsker, behov og problemer, for at finde en varig løsning for barnet. Inden for en rimelig tid giver medlemsstaterne barneofre, og børn af ofre, der modtager bistand og støtte efter artikel 11, adgang til uddannelse i overensstemmelse med medlemsstaternes nationale ret.

Efter *stk. 2* udpeger medlemsstaterne en værge eller en repræsentant for et barn, der har været offer for menneskehandel, så snart barnet er identificeret af myndighederne, når indehaverne af forældremyndigheden i henhold til national ret ikke kan varetage barnets tarv og/eller ikke kan repræsentere barnet på grund af en interessekonflikt mellem dem og barneofret.

Efter *stk. 3* skal medlemsstaterne, hvor det er relevant og muligt, træffe foranstaltninger til at yde bistand og støtte til familien til et barn, der har været offer for menneskehandel, når familien

befinder sig på medlemsstaternes område. Navnlig anvender medlemsstaterne artikel 4 i rammeafgørelse 2001/220/RIA på familien, når det er hensigtsmæssigt og muligt.

Det fremgår af *stk. 4*, at artiklen anvendes med forbehold af artikel 11.

2.14.2. Børn og unge under 18 år, der har lovligt ophold i Danmark, er omfattet af de gældende regler i lov om social service om særlig støtte til børn og unge.

Serviceovens § 50 fastslår kommunernes forpligtigelse til at undersøge barnets eller den unges forhold, når der vurderes at være behov for særlig støtte til et barn eller en ung. Kommunerne er endvidere forpligtet til at iværksætte sociale foranstaltninger, når der er behov herfor, jf. serviceovens § 52.

Efter serviceovens § 52 kan der også ydes støtte til forældremyndighedsindehaveren til et barn eller en ung på baggrund af en konkret vurdering. Støtten gives, når det må anses for at være af væsentlig betydning for et barns eller en ungs særlige behov for støtte.

Foranstaltninger efter serviceoven iværksættes på baggrund af en konkret og individuel vurdering af den enkeltes behov. Serviceoven bygger på en behovsvurdering, uanset årsagen til behovet. Loven giver således ikke rettigheder for bestemte målgrupper knyttet op på konkrete begivenheder, fx som at være et offer for menneskehandel, men tager udgangspunkt i det konkrete behov for støtte.

For så vidt angår børn og unge under 18 år, der ikke har lovligt ophold i Danmark, vil Center mod Menneskehandel eller Udlændingestyrelsen i samarbejde med barnets forældremyndighedsindehaver eller anden repræsentant vurdere, hvilke behov for støtteforanstaltninger barnet eller den unge har. Afhængig af den enkeltes behov tilbydes ofre bl.a. sundhedstilbud, socialfaglig-, psykologisk- og juridisk rådgivning.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.11.2 om bistand og støtteforanstaltninger til ofre for menneskehandel.

Efter værgemålsloven § 47 kan der beskikkes en særlig værge, hvis værgen skal indgå en retshandel med den, der er under værgemål, eller hvis værgen og personen under værgemåls interesser i et retsforhold i øvrigt er modstridende. Ifølge forarbejderne til værgemålsloven er det hensigten, at bestemmelsen i værgemålslovens § 47 også kan anvendes ved interessekonflikter om personlige spørgsmål mellem et barn og forældrene som indehaver af forældremyndigheden.

Efter servicelovens § 57 skal kommunalbestyrelsen i fornødent omfang medvirke til, at der udpeges en egnet indehaver af forældremyndigheden, hvis ingen har forældremyndigheden over et barn eller en ung. Bestemmelsen omfatter kun personer med lovligt ophold i Danmark.

Efter udlændingelovens § 56 a udpeges der for en uledsaget udlænding under 18 år, der opholder sig her i landet, en repræsentant til varetagelse af udlændingens interesser, medmindre særlige grunde taler derimod. Repræsentanten har samme beføjelser og pligter som en forældremyndighedsindehaver. Bestemmelsen omfatter uledsagede mindreårige udlændinge uden lovligt ophold i Danmark.

Det følger af forældreansvarsloven § 28, at hvis indehaveren eller begge indehavere af forældremyndigheden er forhindret i at træffe bestemmelse om barnets personlige forhold, afgør statsforvaltningen, hvem forældremyndigheden skal tilkomme, så længe forhindringen varer. Bestemmelsen finder anvendelse, når barnet bor eller opholder sig i Danmark, også selvom barnet ikke har lovligt ophold i Danmark.

Dansk ret vurderes derfor at være i overensstemmelse med artikel 14.

Det bemærkes dog, at når støtten ydes af Center mod Menneskehandel sker dette på baggrund af finanslovsbevillingen til regeringens handlingsplan til bekæmpelse af menneskehandel. Et tilvalg af direktivet vil derfor – for at sikre en fuldt tilstrækkelig implementering af direktivet – nødvendiggøre, at der også fremadrettet vil skulle afsættes midler til indsatser, som sikrer, at Danmark opfylder forpligtelsen efter direktivets artikel 14.

2.15. Beskyttelse af børn, der har været ofre for menneskehandel, under efterforskningen og straffesagen

2.15.1. Efter *artikel 15, stk. 1*, skal medlemsstaterne træffe de nødvendige foranstaltninger for at sikre, at de kompetente myndigheder under efterforskningen og under straffesagen, i overensstemmelse med ofres rolle i det relevante retssystem, udpeger en repræsentant for et barn, der har været offer for menneskehandel, når indehaverne af forældremyndigheden i henhold til national ret ikke kan repræsentere barnet på grund af en interessekonflikt mellem dem og barneofret.

Efter *stk. 2* skal medlemsstaterne sikre – i overensstemmelse med ofres rolle i det relevante retssystem – at børneofre straks får adgang til gratis juridisk rådgivning og bistand, herunder med henblik på at rejse erstatningskrav, medmindre de har tilstrækkelige økonomiske midler.

Efter *stk. 3* skal medlemsstaten, uden at dette dog indebærer en begrænsning i forsvarets rettigheder, træffe de nødvendige foranstaltninger til i forbindelse med efterforskningen og under straffesager vedrørende lovovertrædelserne i artikel 2 og 3 at sikre, at (*litra a*) afhøring af barneofret finder sted uden ugrundet ophold, efter at forholdene er blevet anmeldt til de kompetente myndigheder, (*litra b*) afhøring af barneofret om nødvendigt finder sted i lokaler, der er indrettet eller tilpasset til formålet, (*litra c*) afhøring af barneofret efter omstændighederne foretages af eller gennem personer, der er uddannet hertil, (*litra d*) alle afhøringer af barneofret foretages af den samme person, hvis det er muligt og hensigtsmæssigt, (*litra e*) antallet af afhøringer begrænses mest muligt, og at afhøring kun foretages, hvis det er strengt nødvendigt for efterforskningen og straffesagen, (*litra f*) barneofret kan ledsages af en repræsentant eller, hvor dette er relevant, af en voksen efter barnets eget valg, medmindre der er truffet en begrundet beslutning om, at den pågældende ikke kan ledsage barnet.

Efter *stk. 4* skal medlemsstaterne træffe de nødvendige foranstaltninger for at sikre, at alle afhøringer af barneofret eller om nødvendigt af et barnevidne i forbindelse med efterforskningen af lovovertrædelserne i artikel 2 og 3 kan videooptages, og at sådanne videooptagelser af afhøringen kan benyttes som bevismateriale i straffesagen i overensstemmelse med national lovgivning.

Efter *stk. 5* skal medlemsstaterne træffe de nødvendige foranstaltninger til at sikre, at retten i straffesager vedrørende lovovertrædelserne i artikel 2 og 3 kan træffe afgørelse om, at a) retsmødet finder sted for lukkede døre, og
b) barneofret afhøres i retslokalet uden at være til stede, navnlig ved hjælp af hensigtsmæssig kommunikationsteknologi.

Efter *stk. 6* skal anvendes artikel 15 med forbehold af artikel 12.

2.15.2. For så vidt angår artikel 15, stk. 1, henvises til beskrivelsen af reglerne om udpegning af en særlig værge ved interessekonflikt mellem barnet og forældremyndighedsindehaveren under pkt. 2.14.2 ovenfor.

For så vidt angår artikel 15, stk. 2, henvises til beskrivelsen af reglerne om beskikkelse af bistandsadvokat under pkt. 2.12.2 ovenfor.

Endvidere henvises der for så vidt angår artikel 15, stk. 3, til beskrivelsen af reglerne om dørlukning, afgivelse af forklaring ved kommunikationsteknologi under pkt. 2.12.2. ovenfor.

Det er hovedreglen i dansk straffeprocess, at bevisførelsen skal ske umiddelbart for den dømmende ret, og at den finder sted under hovedforhandlingen (bevisumiddelbarhedsprincippet).

Efter retsplejelovens § 872 kan politiets afhøring af et barn dog benyttes som bevis under hovedforhandlingen, når afhøringen er optaget på video (videoafhøring). Ifølge forarbejderne (lovforslag nr. L 117 af 10. december 2002 om ændring af retsplejeloven mv. (Børnepornografi, seksuel udnyttelse af børn, salg af børn og gennemførelse af straffesager om seksuelt misbrug af børn)) til denne bestemmelse er udgangspunktet, at videoafhøring kan benyttes som bevis under hovedforhandlingen, hvis der er tale om afhøring af et barn på 12 år eller derunder. Der kan dog foreligge særlige omstændigheder, herunder barnets udvikling og psykiske tilstand, der bevirker, at videoafhøring af ældre børn kan anvendes som bevis.

Videoafhøring af barnet bør søges gennemført hurtigst muligt, og hvis det er praktisk muligt inden en uge fra anmeldelsen, jf. pkt. 3 i Rigsadvokatens meddelelse nr. 2/2007 (rettet september 2012) om behandling af sager om seksuelt misbrug af børn og videoafhøring af børn i sådanne sager.

Videoafhøring foregår i særligt indrettede videoafhøringslokaler, normalt i et børnehus. Afhøringen kan overværes fra et andet lokale (monitorrummet). For så vidt angår børnehuse henvises til det ovenfor under pkt. 2.2.6.2 anførte.

Videoafhøring af børn i sager om seksualforbrydelser skal foretages af særligt uddannede polititjenestemænd, jf. pkt. 5 i Rigsadvokatens meddelelse nr. 2/2007. Eventuel genafhøring foretages af samme person.

Forsvareren skal være til stede under videoafhøringen (i monitorrummet), jf. retsplejelovens § 745 e, stk. 1. Den, der er mistænkt eller sigtet, har ikke adgang til at overvære videoafhøringen, men den pågældende skal snarest muligt have adgang til sammen med sin forsvarer at gennemse videooptagelsen hos politiet. En begæring fra den, der er mistænkt eller sigtet, eller dennes forsvarer om, at der foretages genafhøring af barnet, skal fremsættes snarest muligt derefter, jf. retsplejelovens § 745 e, stk. 2, 3. pkt.

Ifølge forarbejderne til retsplejelovens § 745 e skal en begæring om genafhøring som udgangspunkt fremsættes inden 2 uger efter, at den mistænkte/sigtede har foretaget gennemsyn af den første afhøring af barnet. Fremsættes en anmodning om genafhøring senere, må der ved vurderingen af, om genafhøring skal foretages, lægges vægt på, om hensynet til barnet tilsiger, navnlig på grund af den tid, der er forløbet siden den første afhøring, at der ikke bør foretages fornyet afhøring af barnet. Det må ved vurderingen endvidere indgå, hvad der er årsagen til den sene begæring om genafhøring, herunder om det skyldes den mistænkte/sigtedes egne forhold.

Barnets bistandsadvokat har adgang til at overvære afhøringen, jf. retsplejelovens § 741 c. Dette sker fra monitorrummet, jf. pkt. 8.2 i Rigsadvokatens meddelelse nr. 2/2007.

Endvidere skal kommunen (socialforvaltningen) sende en repræsentant, som skal støtte barnet, jf. bekendtgørelse nr. 79 af 4. februar 1998 om kommunens bistand til børn og unge i forbindelse med

uden- og indenretlig afhøring. Bisidderen fra socialforvaltningen overværer normalt afhøringen fra monitorrummet, jf. pkt. 8.2 i Rigsadvokatens meddelelse nr. 2/2007.

Af hensyn til barnets bedste har praksis udviklet sig således, at det normalt kun er barnet og afhøreren, der er til stede i afhøringslokalet. Barnet får derved kun direkte kontakt med afhøreren, som barnet normalt er blevet præsenteret for tidligere og kan føle sig tryk ved. Hvis der er et særligt behov for at styrke barnets tryghed, kan der imidlertid herudover være en ”tryghedsskabende person” til stede i afhøringslokalet. Det fremgår af forarbejderne til retsplejelovens regler om videoafhøring af børn, at f.eks. en pædagog fra barnets daginstitution eller en bedsteforælder, som ikke forventes senere at skulle afgive vidneforklaring, kan medvirke som tryghedsskabende person. Det skal derimod undgås, at den person, der skal skabe tryghed for barnet, er en person, der eventuelt senere skal afgive forklaring i retten, eller en person, der tidligere har drøftet sagen med barnet, og det skal også undgås, at en forælder medvirker som tryghedsskabende person. Det vil således forekomme, at barnets forældre skal afgive forklaring som vidne under straffesagen. Endvidere vil en forælders tilstedeværelse kunne have indflydelse på barnets forklaring, ved at barnet ikke vil eller ikke kan forklare om det passerede i sine forældres påhør, eller ved at barnets forklaring ved en eventuel genafhøring vil kunne påvirkes af, at forældrene efter den første afhøring har talt med barnet om afhøringen.

Det gælder desuden generelt, at de offentlige anklagere skal fremme enhver sag med den hurtighed, som sagens beskaffenhed tillader, jf. retsplejelovens § 96, stk. 2. Også retten skal fremme enhver sag med den hurtighed, som sagens beskaffenhed kræver og tillader, jf. retsplejelovens § 843 a, stk. 1.

2.15.3. Det vurderes, at dansk ret i er overensstemmelse artikel 15. Det bemærkes dog, at det ved et tilvalg af direktivet bør nærmere overvejes, om der – med henblik på en fuldt korrekt implementering af direktivet – skal gennemføres en lovændring af mere teknisk karakter med henblik på at lovfæste at lovfæste Rigsadvokatens meddelelse nr. 2/2007.

2.16. *Bistand og støtte til samt beskyttelse af uledsagede børn, der har været ofre for menneskehandel*

2.16.1. Efter *artikel 16, stk. 1*, skal medlemsstaterne træffe de nødvendige foranstaltninger for at sikre, at de særlige foranstaltninger til at bistå og støtte børn, der har været ofre for menneskehandel, som omhandlet i *artikel 14, stk. 1*, tager behørigt hensyn til det uledsagede barneoffers personlige og særlige omstændigheder.

Efter *stk. 2* skal medlemsstaterne træffe de nødvendige foranstaltninger med henblik på at finde en varig løsning baseret på en konkret vurdering af barnets tarv.

Efter *stk. 3* skal medlemsstaterne træffe de nødvendige foranstaltninger til at sikre, at der, hvor det er relevant, udpeges en værge for uledsagede børn, der har været ofre for menneskehandel.

Efter *stk. 4* skal medlemsstaterne træffe de nødvendige foranstaltninger til at sikre, at de kompetente myndigheder under efterforskningen og straffesagen - i overensstemmelse med ofres rolle i det relevante retssystem - udpeger en repræsentant, hvis barnet er uledsaget eller adskilt fra sin familie.

Det fremgår af *stk. 5*, at artiklen anvendes med forbehold af *artikel 14 og 15*.

2.16.2. For så vidt angår muligheden for at udpege en værge henvises til pkt. 2.15.2 ovenfor.

Der henvises for så vidt angår bistand- og støtteforanstaltninger til pkt. 2.11.2 og 2.14.2 ovenfor.

Bestemmelsen vurderes ikke at have lovgivningsmæssige konsekvenser.

2.17. *Kompensation til ofre*

2.17.1. *Artikel 17* pålægger medlemsstaterne at sikre, at ofre for menneskehandel får adgang til eksisterende kompensationsordninger for ofre for forsætlige voldsforbrydelser.

2.17.2. Ifølge offererstatningsloven yder staten erstatning og godtgørelse for personskade, der forvoldes ved overtrædelser af straffeloven, hvis overtrædelserne er begået i den danske stat. Det er i den forbindelse uden betydning om skadevolderen eller skadelidte er dansk statsborger eller udlænding, og det er ligeledes uden betydning, om de har bopæl i Danmark eller i udlandet.

Dansk ret vurderes at være i overensstemmelse med artikel 17.

2.18. Forebyggelse

2.18.1. Efter *artikel 18, stk. 1*, skal medlemsstaterne træffe egnede foranstaltninger såsom uddannelse til at modvirke og begrænse den efterspørgsel, der giver anledning til enhver form for udnyttelse i forbindelse med menneskehandel.

Efter *stk. 2* skal medlemsstaterne iværksætte egnede aktioner, herunder via internettet, såsom informations- og bevidstgørelseskampagner, forsknings- og uddannelsesprogrammer, eventuelt i samarbejde med relevante organisationer i civilsamfundet og andre aktører, med henblik på at øge bevidstheden om problemet og begrænse risikoen for, at folk, navnlig børn, bliver ofre for menneskehandel.

Efter *stk. 3* skal medlemsstaterne fremme regelmæssig uddannelse af offentligt ansatte, som det er sandsynligt vil komme i kontakt med ofre eller mulige ofre for menneskehandel, herunder politibetjente, med henblik på at sætte dem i stand til at genkende og håndtere ofre og potentielle ofre for menneskehandel.

Efter *stk. 4* skal medlemsstaterne, for at forebygge og bekæmpe menneskehandel mere effektivt ved at modvirke efterspørgsel, overveje at træffe foranstaltninger til at strafbelægge brug af ydelser i forbindelse med den i artikel 2 nævnte udnyttelse med viden om, at den pågældende er offer for en af lovovertrædelserne i artikel 2.

2.18.2. Indsatsen til bekæmpelse af menneskehandel er organiseret via regeringens ”Handlingsplan til bekæmpelse af menneskehandel 2011-2014”. Med satspuljeaftalen for 2015 er der afsat midler til en ny handlingsplan til bekæmpelse af menneskehandel i perioden 2015-2018. Efter satspuljeaftalen vil den nye handlingsplan bygge videre på erfaringerne fra de tidligere handlingsplaner og sætte fokus på at forbygge menneskehandel i Danmark og internationalt, at opsøge og identificere ofre for menneskehandel, at tilbyde ofre for menneskehandel støtte og at retsforfølge bagmænd. Den nye

handlingsplan præsenteres i foråret 2015. I 1. halvår af 2015 fortsættes indsatsen ud fra handlingsplanen for 2011-2014.

Danmarks forebyggende indsats fokuserer på uddannelse af relevante aktører og oplysningsarbejde.

Offentligt ansatte, der sandsynligvis kan komme i kontakt med ofre for menneskehandel, uddannes til at håndtere sådanne situationer. Dette drejer sig bl.a. om medarbejdere på udvalgte asylcentre, medarbejdere i relevante kommuner, NGO'er, Dansk Røde Kors, politiet og fængselsvæsenet. Center mod Menneskehandel har desuden udarbejdet en "værktøjskasse" til brug for frontmedarbejderne i kommunerne

Center mod Menneskehandel opdaterer løbende sin hjemmeside med viden og fakta om menneskehandel. Endvidere mødes Center mod Menneskehandel med interessenter og relevante aktører på området med henblik på at styrke forebyggelsesindsatsen. Center mod Menneskehandel vil desuden i samarbejde med relevante organisationer arbejde for at udbrede og styrke kendskabet til guiden til bekæmpelse af menneskehandel "Undgå skjult tvangsarbejde – En guide til virksomheder og arbejdsgivere", som blev udviklet i 2014.

For så vidt angår uddannelse af anklagere og polititjenestemænd henvises til pkt. 2.9.2 ovenfor.

Bestemmelsen vurderes ikke at have lovgivningsmæssige konsekvenser.

2.19. Nationale rapportører eller andre tilsvarende mekanismer

2.19.1. Efter *artikel 19* skal medlemsstaterne træffe de nødvendige foranstaltninger til at indføre nationale rapportører eller andre tilsvarende mekanismer. Opgaverne, der skal udføres efter disse mekanismer, skal omfatte vurdering af tendenser i menneskehandelen, måling af resultaterne af aktioner til bekæmpelse af menneskehandel, herunder indsamling af statistikker i tæt samarbejde med de relevante organisationer i civilsamfundet, der er aktive på dette område, og rapportering.

2.19.2. Center mod Menneskehandel har til opgave at forbedre den sociale indsats for ofre for menneskehandel, at koordinere samarbejdet mellem sociale organisationer, myndigheder og andre relevante aktører og at opsamle og formidle viden (herunder statistik) om menneskehandel.

Bestemmelsen vurderes ikke at have lovgivningsmæssige konsekvenser.

2.20. *Koordination af EU-strategien for bekæmpelse af menneskehandel*

Det følger af *artikel 20*, at medlemsstaterne for at bidrage til en koordineret og konsolideret EU-strategi for bekæmpelse af menneskehandel skal lette opgaverne for en koordinator for bekæmpelse af menneskehandel. Medlemsstaterne skal navnlig formidle de i artikel 19 omhandlede oplysninger til koordinatoren for bekæmpelse af menneskehandel, på grundlag af hvilke sidstnævnte skal bidrage til rapportering, der udføres af Kommissionen hvert andet år, om hvilke fremskridt der er gjort i bekæmpelsen af menneskehandel.

Bestemmelsen giver ikke anledning til lovgivningsmæssige overvejelser.

2.21. *Afsluttende bestemmelser*

Direktivet indeholder i *artikel 21 -25* afsluttende bestemmelser.

Det fremgår heraf bl.a., at direktivet erstatter Rådets rammeafgørelse 2002/629/RIA i forhold til de medlemsstater, der deltager i direktivet.

Bestemmelserne indeholder de afsluttende artikler, bestemmelser om direktivets ikrafttræden, gennemførelse og Kommissionens evaluering heraf.

Bestemmelserne giver ikke anledning til lovgivningsmæssige overvejelser.

3. Konsekvenser

Direktivets overordnede formål er at forebygge og bekæmpe menneskehandel.

Et tilvalg af direktivet vil forpligte Danmark til at fastholde samme minimumsregler som resten af EU med hensyn til afgrænsningen af strafbare handlinger i forbindelse med menneskehandel og strafferetlige sanktioner herfor. Danmark vil altså efter et tilvalg af direktivet ikke kunne ændre den eksisterende lovgivning vedrørende disse spørgsmål på en måde, der fraviger direktivets minimumskrav.

Dansk ret vurderes i overensstemmelse med direktivet, jf. nærmere pkt. 2 ovenfor. Ved et tilvalg af direktivet bør det dog overvejes nærmere, om det – med henblik på at sikre en fuldt korrekt implementering af direktivet – udtrykkeligt skal fremgå af straffelovens § 262 a eller eventuelt bemærkningerne hertil, at begrebet ”utilbørlig fremgangsmåde” også omfatter udnyttelse af en sårbar position og misbrug af magt.

Det kan ikke udelukkes, at der ved et tilvalg af direktivet i øvrigt vil skulle foretages lovændringer af mere teknisk karakter f.eks. med henblik på at lovfæste det grundlæggende princip om, at afhøring af ofre ikke må gentages unødigt – i hvert fald i forhold til ofre for menneskehandel.

Direktivet kræver, at der ydes visse bistands- og støtteforanstaltninger til ofre for menneskehandel. Den bistand og støtte, der ydes til ofre for menneskehandel i Danmark, er i overensstemmelse med direktivets krav. Foranstaltningerne tilbudt af Center mod Menneskehandel er dog ikke lovfæstede og afhænger af finanslovsbevillingen til regeringens handlingsplan til bekæmpelse af menneskehandel. Et tilvalg vil nødvendiggøre, at der også fremadrettet afsættes midler til de socialfaglige indsatser, som i dag er finansieret via satspuljemidler, ligesom det vil skulle overvejes nærmere, om disse indsatser bør lovfæstes.

Et dansk tilvalg af direktivet vil ikke have betydning for danskere, der sigtes eller tiltales for at et strafbart forhold i et andet EU-land.

Som eksempler på anvendelsen af direktivet kan nævnes følgende:

En person rekrutterer under anvendelse af tvang en kvinde med henblik på udnyttelse ved prostitution. Den pågældende skal efter direktivet kunne straffes med indtil mindst 10 års fængsel, hvilket svarer til gældende dansk ret.

En person modtager en mand med henblik på at udnytte ham til tvangsarbejde. Manden har ikke noget reelt eller acceptabelt alternativ til at finde sig i misbruget. Den pågældende skal efter direktivet kunne straffes med indtil mindst 10 års fængsel, hvilket svarer til gældende dansk ret.

Et tilvalg af direktivet vil således ikke have væsentlig betydning for borgerne, virksomheder og myndigheder i Danmark.

4. Økonomiske og administrative konsekvenser

Et tilvalg af menneskehandelsdirektivet vurderes ikke at ville have økonomiske eller administrative konsekvenser for det offentlige af betydning.